

Előfizetési árak:

Egész évre ——— 12 frt.
Félévre ——— 6 „
Negyedévre ——— 3 „
Egy órá ——— 1 „
— Egyes szám 4 kr.

Kiadóhivatal:

Plettz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Uri-utca 276. sz.,
hová az előfizetések és a lap
szétküldésére vonatkozó felszo-
lamlások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi iroda:

Nagy-Becskerek,
Zápolya-utca 1-6 szám
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknak.

Megjelenik mindennap,
vasár- és ünnepnapok
kivételeivel.

Pénzügyeink haladása.

Nagybecskerek, augusztus 21.

A magyar állami pénzügyek feltartozhatatlanul haladnak előre, a mint ezt a pénzügyminiszterium által közzétett utolsó pénztári kimutatás minden egyes száma bizonyítja. A magyar államhitel ebből eredő javulásának haszna közvetlen javára szolgál a magyar mezőgazdaságnak és iparnak. Ez, mint azt nem pártszempontból, hanem az állami érdekek szempontjából már évtizedek óta bebizonyították, tisztán gazdasági kérdés, a melynél a pártérdeket mellőzni parancsolja a hazafiasság.

Az államháztartásról szóló 1894. évi II-ik negyedbeli kimutatás a maga világos számcsoportjaival és eredményével egyedül helyes fokmérője a szabadelvű kormány általános politikájának és ezen eredmény nemcsak nálunk, de a külföldön is nagy megnyugvást fog kelteni, mert a számokat szépíteni nem lehet és azok mögött tényleg rejlenek.

Az állami bevételek igen kedvezően alakultak az egyenes adóknál, bélyegilletékeknél, jogilletékeknél, dohányjüvedéknél, pénzverdénél, vasműveknél és a telepítvényesek által fizetendő vételárak és kamatoknál.

Ennek az az egyszerű magyarázata, hogy a vagyonosodás, az ipar, kereskedelem, forgalom növekszik, helyes irányokban fejlődik és az állampolgárok a rendszerinti és nehézkesebben fizetni szokott egyenes adókat az adóprés szüntelése dacára is könnyebben elviselhetik és befizetik és az ügyletkötések szaporodnak, az adásvétel, a forgalom izmosodik, mert bélyeg- és jogilletékeket ezektől fizetünk.

Az államháztartás némely ágai több kiadást mutatnak, mint tavaly a megfelelő időszakban. De csalódnék, aki azt hinné, hogy ez valami pangásra, helytelen gaz-

dálkodásra, súlyos politikai vagy pénzügyi állapotokra vezethető vissza. Sőt ellenkezőleg, e kiadások olyanok, melyek egyesegyedül a természetes fejlődésnek, az ország pénzügyi és gazdasági fejlődésének kétségbevonhatatlan öröndetes okozatát képezik és a leghasznosabb befektetések.

Igy az államvasutak gépgyára s a diósgyőri vas- és aczélgyárnál 800,748 frt 78 krral kedvezőtlenebb a bevételi eredmény, de azért, mert a kiadások, beruházások 624,429 frttal szaporodtak s valóban, aki visszagondol ezeltől 10 évvel fenforgott állapotokra és összehasonlítja az államvasutak mai gépgyárát és a diósgyőri gyárát, az tapasztalhatja, hogy az egyszerű kezdetleges gyárak ma már az ipar és iparművészet legmagasabb fokán állanak, versenyeznek Angliának hasonmú gyáraival, nemcsak waggonokat, hanem vasuti mozdonyokat állítanak elő és technikai tökéletességben évről-évre bámulatosan növekednek. Ennek így kell lenni, e gyárakat folyton nagyobbítani és tökéletesíteni szükséges, hogy pár év múlva semmiféle vasuti fölépítményekért külföldre fordulni ne kénytelenitessünk.

A dohányjüvedéknél 1.032,722 frt a nagyobb kiadás, de hát ez a fokozottabb fogyasztásnak is eredménye és annak, hogy a finomabb szivarokhoz sok külföldi dohánylevelet kellett vásárolni és hogy a dohánygyárak számát folyton szaporítjuk, ami nemcsak fokozni fogja a dohány- és szivarból származó bevételeket, de sok ezer kéznek munkát és keresetet juttat.

A pénzverdénél a kiadás 257,010 forinttal több, de a bevétel meg 1.019,779 frttal, amihez bővebb magyarázat nem szükséges.

A vasművek 250,075 forinttal nagyobb kiadása abból származik, hogy az üzem terjed, de a bevételi 393,031 frttal

nagyobb, mint a múlt év II-ik negyedében.

Az államvasutak üzleti kiadásai 813,183 frttal nagyobbak, de ennek oka a forgalom emelkedése és a vonalak szaporodása, mely vonalak 296 kilométerrel szaporodtak.

Aki nem elfogult, aki belátja, hogy minden politika helyessége a pénzügyi eredményeken nyugszik, az előtt világos, hogy a második negyedbeli 1.046,055 frt többlet pénzügyeink konszolidációját, államháztartásunk rendezettségét, a pénzügyi rendszerességét bizonyítja.

HIREK.

Tájékoztató.

Augusztus 24. Rendkívüli megyei közgyűlés.
Szeptember 9. A háziipar-egyesület közgyűlése.
Szeptember 16. Állami jutalomkiosztás Franczföldön.
Szeptember 23. Állami jutalomkiosztás Zeombolyán.

A gőzfürdő naponta reggeli 5 órától nyitva van
nők részére kedden és pénteken délután.

— **Szent István napja.** Hagyományos kegyelettel ünnepeite városunk lakossága az első magyar király emlékének szentelt ünnepét. Nemzeti és megyei színű zászlók borították el a házakat, az ünnep előestéjén a főtér s városunk főbb utcái pompásan ki voltak világítva, és a korzón ezernyi közönség hullámzott fel-alá, gyönyörködve a város ünnepi díszruháján. Az ünnep délelőttjén megtelet a templomok ajátos hívőkkel, kik buzgó imával lerótták a kegyelet adóját Magyarország első, szentté avatott királyának dicső emléke iránt. A délután folyamán pedig sűrű csoportokban vonultak polgáraink a kaszinó-kertbe, hol az ipartestület által rendezett népiünnepély folyt. Mindenütt ünnepi hangulat uralkodott, bizonyosságot tevéen arról, hogy népünk szívében mély gyökeret vert a kegyelet és a hála érzelme első koronás királya iránt és ezen évezredek érzelmek örökké élni fog, „míg e honnak csak egy romlatlan gyermeke létszen.”

A „TORONTÁL” TÁRSZÁJA.

Örökké szép.

Irta: Aurélien Scholl.

I.

1884. július 10 én, ama forró napok egyikén, a milyenért Senegal megirigyelne bennünket, Montbrun vicome reggel kilencz órakor kis palotájából kilépett a Vernet utcába s neki indult a Champs-Eliséesnek.

Montbrun igazi párisi volt, a ki soha sem hagyja el Párist. „A tenger — mondá — a halászkok és a tengerészek számára van teremve. Kétségkívül meg vannak a maga szépségei, de naponkint csak egy órára lehet hasznát venni. Ha aztán visszatér ágyába, dögletes iszapot hagy maga után, melyhez képest a pöcze-csatorna valószínűsége kölni viz. Az ugynevezett falun ép oly meleg van, mint Párisban, azzal a különbséggel, hogy az ember este nem tud mit csinálni. Ha nyitva hagyod az ablakot, megesznek a szunyogok s ha becsukod, nem tudod eléggé sajnálni a Royale utcát s a Chaussée d'Antint, hol éjfélől hajnali két óráig háborítatlanul szivhatod szivarodat a hold világánál s nem csipnek a mindenfajú átkozott rovarok s nem csap az arcodba a denevér.”

E közben a Vicome azt vette észre, hogy a járókelők nagyon gyérülnek. A l'a venue d'Antinról a Ponthien- s Cirque utcákból máhakkal megrakott bérkocsikat látott előbukkanni. A közelgő július 14 iki ünnep előkészületei látásra elszorult a szíve. A császárság alatt augusztus 15 ike épen ily érzelmekkel töltötte el. Mint igazi párisi ellensége volt minden nyilvános ünnepélynek, valamint mindennek, a mi zavarta

nyugalmát s kiforgatta mindennapi szokásából Mindenfelé árbócok, oszlopok, zászlók.

Hova meneküljek három napra? — gondolta Montbrun.

Az előző évben Saint Germainba ment, de ott épen annyi lármát csináltak s épen annyi rakétát sütöttek el, mint Párisban. Most elhatározta, hogy utazást tesz a Bretagneba, mielőtt a kömüvesek csákányai ebből a régi, jó patri archalis vidékből második Vaugirardot csinálnak. Meglátogatja Vitret, Fougère t, egy napot tölt Saint Maloban s vissza tér. Így elkerüli a csoportosulásokat, a kivilágosításokat. Minthogy ily ünnepélyek alkalmával a vidék előzőli Párist, illő, hogy a párisiak meg a vidékre meneküljenek s amazoknak helyet adjanak.

Harmadnap Montbrun megérkezett Vitrébe. Épen szombat este volt. A vidéken, ha az ember a nők szépségéről akar magának fogalmat alkotni, vasárnap reggel álljon a templom ajtaja elé, Montbrun is hát reggel nyolcz óratól a Saint-Martin székesegyház ajtója külsőben állott s várta a mise végét. Mikor Párist elhagyta, egy sor irást küldött a postára Salimberi Paula kisasszony, az Éden-színház táncosnője számára. Paula pompás leány volt; fekete szeme lángolt. Nápolyban kezdte pályáját s aztán egy évadot Nizzában töltött az olasz színháznál, innen Párisba jött, hogy megmutassa a párisiaknak kifogástalan idomait s észbontó kecsseit.

Montbrun akkor huszonnyolcz éves volt: szép férfi, otthonos a színlalak között s személyes előnyeihez még hatvanazer frank évi járadék csábítása is járult. Csak be kellett magát mutatnia s mindenhol szívesen látták. Versaillesban, Ville d'Avrilban, Bougivalban gyakran látták a szép amazon oldalán lovagolni. Salimberi Paulának csak egy hibája volt: elviselhetlen

féltékenysége. Othello csak Georges Daudin lett volna hozzá képest. Ha Montbrun a színházban véletlenül egy hölgyet meglátcsöveszett, Paula kikapta kezéből a látcsövet s zokogásra fakadt. Egy nap, mikor a vicome egy pillanatra megállott C. asszony kocsijánál, Paula ideggörcsöket kapott.

— Ha elhagysa — mondá gyakran ököltre szorítva kezét, — először megöllek téged, aztán elemesztem önmagamat!

Mikor Montbrun Párist elhagyta, csak egy gondolata volt: hogyan tudja azt megcsinálni, hogy Paulához ne legyen szerencséje.

II.

A mise vége felé járt. A templomból kijött két-három ember; előbb nem tették fel kalapjaikat, míg a szentelt hely küszöbét át nem lépték. Aztán jöttek az anyák leányaikkal, közben egy egy jobban öltözött kisasszony, egy jegyző, egy hivatalnok. Gyógyszerész nem volt köztük.

Egyszerre Montbrunt, mintha megbüvölték volna. A toladásban egy fiatal leány feje tűnt a szemébe. Csoda volt-e ez vagy képzelődés? Hol látta ő a valóságban ezt az eszményi alakot? Soha, még leglázasabb álmában sem látott ahhoz hasonlót; még megközelítőleg hasonlót sem.

Maga a szendesség, a keresztényi szerénység, a ragyogó szüzieség, a szellőtől fölemelt felhő, mely kezdetben a tenger fölött lebegett.

Montbrun azt kérdezte magától: létezhet-e ehez hasonló lény? Lélegzetet sem mert venni, mert félt, hogy ez a lilomszál, mert a szentszüz kebeléről hullott alá, ismét fölemelkedik a magasba. S a fiatal leány, a mint a templomlépcsőin lefelé lépdelt, egy elemet ebb, de még nem koros nőre mosolygott, valószínűleg

— Főispán és alispán itthon. Négy heti koritnyezai tartózkodása után tegnap este 7 órakor érkezett haza szeretett főispánunk Rónay Jenő. A vasutnál már eleve nagy csoportja várta őt tisztelőinek. Ott láttuk a pár nap előtt megjött és virágos jó színek örvendő méltóságos asszonyon kívül a szintén legjobb egészségnek örvendő és szabadságáról szombaton visszaérkezett Dániel László alispánt, ott volt dr. Dellimanich főjegyző, Bakavits Agost, központi főszolgabíró, Damaszkín Arzén, Kis Elemér, báró Hauser Károly főispáni titkár, Loga Szilárd rendőrkapitány és a megye fejének nagyszámu tisztelője. Ugy ezek, mint a nagy érdeklődés hozzájuk csoportosult közönség vágyva várta a vonat berogását mely ismét körükbe hozza az általános kedvességet és szeretett főispánt, kinek jólétéért mindig meleg rokonszenvvel viseltettek. A várakozást az a meggyőződés koronázta, midőn a főispánt ismét körükben vallhatták, hogy a nagy és terhes munkából szakított rövid nyugalom, a koritnyezai levegő, a fürdői élet, melyben mindig élénk figyelemmel kísérte a megyei ügyeket és az eltávozás nem volt egyéb mint — helycsere, a munkát ott sem hagyta félbe, hogy ő méltóságára az eltávozás felüldözleg, erősítőleg és edzőleg hatott. Legyen úgy, hogy a viruló szin a felfrissült életerők az év folyamán, a bokros munkában se hagyják el szeretett főispánunkat.

— Unnepi nagymise. Első koronás szent királyunk emléknapjának alkalmából tegnap délután 10 órakor a helybeli róm. kath. plébánia templomban unnepi nagymise volt, melyen az ájtatos hívők ezrei közt a helybeli összes állami, megyei és városi hivatalok tisztviselői, valamint a közös hadsereg és honvédség tisztjei testületileg jelen voltak. A nagymisét Bieber segédlelkész pontifikálta nagy segédlelkész tartott hazafias szellemű, magas szárnyalásu alkalmi szent beszédet. Misa alatt Nocker karnagy vezetésével a vegyes énekhar és a zenekedvelők kara Mozart B dur miséjét adta elő, melyhez Nocker betétül egy Hartl-féle szót énekelt behizelgő szép hangjával.

— A király születésnapja a megyében. Módosról írja rendes tudósítónk, hogy a főszolgabíró e székhelyen is a szeretet, kegyelet és hódolat igaz érzelmeinek nyilvánítása mellett ülték meg hazánk apostoli királyának születésnapját. Reggeli tíz órakor már mozsarak durranása jelezte az egyházi ünnepélyek megkezdését, melyet a r. k. és szerb egyházban fényes segédlet mellett, az illető lelkészek végezték. Az egyházakban az összes hivatalnoki személyzetet kivül, a módosi intelligenciának nagyobb része, az iparosok és kereskedők legtöbbször és a társadalom minden rétegének képviselői igen nagy számban részt vettek. Délutáni fél 2 órakor kezdődött a járás általános

az anyjára. Montbrun ösztönszerűleg követte a két nőt. Azok egy nagyon szerény külsejű házba léptek be. Eszében tartotta az utca nevét. A vendégfogadóba visszatérve Montbrun tudakozódott.

A szép kisasszony! Larade kisasszony! Atyja kitűnő férfi volt, jó családból, mely a forradalom előtt gazdag volt; aztán fiuról fiura eladogatták a réteket, szántóföldeket parcellákban, hogy a külszint megmentsék. Végre ez a szegény Larade visszavonult egy kis tisztalakba, melyben előbb a család gazdája lakott. Takarékosan éldegéltek együtt, neje volt Laroche-Glaieul kisasszony és leánya, Janka. Mindössze tizenkét-tizenöt száz frank évi jövedelme volt: de azok a nők ugyszólván semmiből tartották fenn a házat s a szegény ember még a dohányzást is megvonta magától.

A Vicomte Párisba irt ügynökéhez, kérve őt, hogy haladéktalanul lépjen érintkezésbe valamelyik vitrei kartársával, tudassa vele, hogy Montbrun jó családból való, elég galans ember s nem is egészen vagyontalan. Azután a vitrei jegyző mutassa be őt egy családnál, ahol ő boldogságát feltalálhatja.

Minden úgy történt, a hogyan a vicomte rendelte. Bemutatták. Remegve fűvözölte Larade Janka kisasszonyt, aztán látogatást tett a családnál s szivesen fogadták. Majd kitűzték a házasság feltételeit. A vicomte köteles nejét vasárnaponként a misére kísérni s legalább huszvétra meggyónni. Montbrun mindent megígért, a mit tőle kívántak. A házasságukat megelőző néhány hetet mintha, magánkivül töltötte volna: olyan boldog volt. Mikor esténként a vendégfogadóba hazatért, remegve gondolt rá, hogy ha nem jött

szeretett főszolgabírája, dr. Gyertyánffy Jenő által rendezett bankett, melyre Módosról és a közel vidékről mintegy kilenczvenen jelentek meg. A negyedik fogás után a népszerű főszolgabíró emelt poharat, hogy egy rövid de szellemes felköszöntőben e napnak jelentőségét kiemelve, országunk szeretett atyjának és felséges családjának zavartalan hosszú és boldog életet kívánjon. Utána Lauk a Gusztáv koszorus költőnk állott fel, s miután a jelenlevők által helyesíleg kidicsérte volna a hivatalnokigényt, mint a mely „a nemesség kötelez”, jel-szavaknak mindenkor eleget téve, még ha anyagi viszonyai mellett nem szorult is hivatalra, miután azt el vállalta, becsületbeli köteleességének ismeri, hogy a buzgó munkásságban, szakképzettségben és lelkiismeretes eljárásban többi hivatalnok társai által háttérbe ne szoríthatassék. A vendégek zajos éljenzése mellett dr. Gyertyánffy Jenő főszolgabíróra emelte poharát. Az ünnepélynek megfelelő felköszöntőket mondta meg a helybeli és neuzinai lelkész; derűtséget keltő toaszttal a királyi végrehajtó és szónoki tehetséget és ügyességet tanúsító felköszöntőket néhány vidéki derék jegyző. A különben is kiváló hangulatot egy dicséretesen jól játszó vidéki cigány banda zenéje emelte.

— Királylövészet. A tegnap befejezett királylövészet alkalmával a királyi jogart Keresztes Aladár, megyei számvérvő nyerte el. A hosszú munka után derék lövészeink a Rózsa szálló kerti helyiségeiben mulattak kivilágos kivilágított.

— Halálozás. Városunk derék és nagyra-becsült főkapitányát a napokban súlyos csapás érte. A fiai szívnek nincs nagyobb bánata, mint midőn a verbéli kötelék egy-egy neme felszakadt tőle. Így kesergi Reitter Oszkár főkapitány édes atyja elvesztését. Mindnyájan tudjuk, mily édesen és ájtattal emlékezett meg körünkben sokszor a fiai atyjának jóságáról, kegyéről, sőt emlékezünk az öreg ur alakjára is, midőn fiát városunkban meglátogatta és közkedveltséget tudott személye iránt ébresztetni.

A család következő gyászjelentést adta ki: Aulirottak mélyen megtört szívvel tudatják, hogy Reitter Nándor, zombori ügyvéd, volt 1848/9-es honvédőhadnagy és Zombor szab. kir. város törvényhatósági bizottságának tagja, folyó évi augusztus hó 19 én reggeli 7 órakor élete 65-ik évében rövid szenvedés és a halotti szentésgnek ájtatos felvétele után jobblétre szenderült. A drága halottnak hült teteme f. hó 21 én délután 10 órakor fog a gellérthegyi „Vértesi-nyaraló” mint hallottas házból a róm. kath. egyház szertartása szerint a kerepesi uti temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent miseáldozat az elhunytak lelki üdvéért folyó hó 22 ik napján d. e. 10 órakor fog a tisztelendő szervita atyák templomában az Urnak bemutatni. Budapest, 1894. évi augusztus hó 19 én. Áldás emlékének, béke porainak! özv.

volna Vitrebe, Janka a más neje lett volna. De nem: ott fent meg van írva mindenkinek a sorsa; rá itt járt az övé. Ide jött, mert ide kellett jönnie.

Legragyogóbb állami közepette egyszerre ügynöke után — mert gondosan titkolta tartózkodása helyét — egyik barátjától levelet kapott. Ez a jó barát, a „Petit Club” tagja tudósította, hogy Salimber Paula mindenfelé keresi s borzasztó mód fenyegetőzik. Montbrun megbizta barátját, hogy bocsásson rendelkezésére a tánczosnőnek negyvenezer frankot s mondja meg neki, hogy ő Amerikába utazott s onnan soha többé vissza nem jön.

Végre elérkezett a nagy nap. A szerződés alá volt írva. A Montbrun-család két tagja jött el násznagyul s szeptember 10-én d. e. 10 órakor a vendégek kocsiba szálltak, hogy a polgármesteri hivatalba hajtsanak. Montbrun s két-három vendég épen a polgármesterrel beszélgetett, midőn egyszerre egy éles sikoltás, majd egy szivszaggató jajgatás borsalommal töltötte el Montbrunt. Az ablakhoz rohantak. Az udvaron roppant zür-zavar volt.

— Mi történt ott? — kiáltá Montbrun s szava elakadt.

— Egy nő, egy idegen nő vitriolt öntött Larade kisasszony arcába. A szegény gyermeknek összeégett a fél arca s elvesztette az egyik szemét. Haza vitték atyjához.

Montbrun elájult, hanyat terült a földön. Aztán egész napon át hiába iparkodott jegyeséhez bejutni.

— Mondjátok meg neki, hogy soha sem fog többé látni, suttogá Janka könnyektől ful-

Reitter Nándorné szül. Mihálovits Aurélie neje. Vértesi Károlyné szül. Reitter Aranka, Reitter Oszkár gyermekei. Vértesi Károly Falcione Nándor vejei. Vértesi Margit, Vértesi Ilona, Vértesi Stefánia, Vértesi Adrienne, Falcione Jolán, Reitter Edit unokái.

— Feldheim Dávid temetése. A rajongva szeretett, hűséges öreg iskolamester még egyszer megtette az ő megszokott kedves útját végig az egymásba kanyarodó kicsiny utcákon, az alacsony házak mentén, a lombjakkal bólogató akáczfák szegélyén egész az iskolaépületig, amely 45 hosszú éven keresztül látta őt, lelkiismeretesen, pontosan, telve ifju lelkesedéssel és becsületes törekvésekkel kapuiban megjelenni.

Tegnap gyászpompában, ormán gyászlobogóval, falain fájdalomjelző sötét szövetekkel, úgy várta Feldheim Dávidot az ő régi iskolája. A zsidó hitközség méltó pompával temette hűség tanítóját, mert a tegnapi gyászünnepélyen megigazult a mondás, hogy templom és iskola a nép élet szívének két kamarája, amelynek egyik fele, ha fájdalomtól megsajog, beteggé leszen tőle az egész lélek. A zsidó iskolát nagy veszteség érte Feldheim halálával, mert ügybuzgalma, nagy műveltsége, szeretettel elteit kedélye, jellemessége, szerénysége, ugyszólván pótolhatatlanok. Ezt jelezte fényesen az a beláthatatlan ember sokaság, amely tegnap délután 3 órakor az izr. hitközség iskolaudvarában megilletődött hangulatban gyülemlt össze élén a hitközségi előjárósággal, hogy az általános becsült mesternek, a kinek hült tetemeit idegenből hozta haza hitközsége, megadja a végtisztességet. Ravatalát virágözön borítá, szerető tanítványok könnyeitől öntözve. Koszorukat küldtek a régi tanítványok, azoknak egyes csoportjai, a magántanulók egyes csoportjai, a Kadelburger gyermekek névszerint: Ida, Regina, Izidor és Amália. Deutsch Emil, Fischer Ilona és mások. És szem nem maradt szárazon, a mikor Dr. Klein Mór főrabbi gyászbeszédében mélyen megindulva ecsetelte a veszteséget, a mely családját, a hitközséget, a társadalmat és tanítványait érte. A gyászadalok elhangzása után megindult a hosszú gyászmenet kakisérve a temetőbe a férfunak nyugalomra vágyó temetőt, aki életében annyi tanítványának földi útját, boldogulását kísérte mindenkor szeretettel és figyelemmel. A nyitott sir előtt dr. Mangold Samu ügyvéd szót szívből fakadó szavakat azon tanítványok nevében, a kik a migre a jó tanító ezüstre vállott hajszálakkal sirba roskadt, maguk is gyermekekből férfiakká lettek, de gyermekkoruk hűséges őrizőjéről nem feledkeztek meg. Még Bányai szolt néhány szót a kartársak nevében, még egy csöndes imának hangjai szállottak szerte az alkonyódó temető kertben és a kedves, jóságos Feldheim körött csöndes lett minden. A hol pedig még nincsen miatta csöndesség, hanem jajveszeklő, fájdalom

dokolva. Könnyei végig folytak nyitott sebein s égették arcát, mint a tűz.

Montbrunnak nem maradt egyebe, mint rettenetes fájdalma. Szívét, mintha vas sutuba szorították volna. Másnap hosszú táviratot küldött Párisba s egy kis csomag érkezett számára a forduló gyorsvonattal.

Az idegen, a kit tetten értek, bevallotta, hogy bosszúból tette, a mit tett, s Salimber Paulának hívják.

Montbrun bezárkózott szobájába, telbontotta az érkezett csomagot, melyben bizonyos mennyiségű fehér por volt. Fogott egy zsebkendőt, összehajította, aztán kimért két kanálnyi a porból, azt a kendőre öntötte s a kendőt szemre illesztve, hátul a fején megkötötte.

Két óra mulva kocsin érkezett a Larade féle ház elé. A vitrei jegyző karjára támaszkodva, leszállott.

— Ne jöjjön be, — szólott hozzá Larade asszony, — Janka szörnyet halna.

— Mondják meg neki, hogy bátran elfogadhat — válaszolta Montbrun. Esküvőnk azonnal meg lesz, mihelyt szabad lesz kimennie. Képe, szépsége örökké megmarad lelkemben... vak vagyok!

És Montbrun vicomte és neje visszavonult magányukba. Janka imádja azt, a lemondott érte az ég, a mező, a virágok látásáról. A vak pedig örökre megőrizte lelkében annak eszményi szűznek a szépségét, a kit először a vitrei Szent-Márton-egyház lépcsőin pillantott meg. — Boldog, mert a végtelen éjben, melyre kárhoztatva volt, nejét mindig fiatalnak, mindig szépnek látja.

derék, általánosan becsült családjának adjon nyugalmat a jó Isten. Feldheim Dávid emléke áldott lesz mi közöttünk!

— **Iskolai hirdetés.** A t. cz. szülők és gyámok tisztelettel értesítetnek, hogy a beiratások az 1894/5-iki tanévre a Miasszonyunkról nevezett iskolánvőrek vezetése alatt álló nagybecskereki róm. kath. intézetbeli magán, felső és népiskolában szeptember 1., 2. és 3-án, délelőtt 8-12, délután 3-5 óráig a zárdaépületben tartatnak. Szeptember 4-én pedig reggeli fél 9 órakor az ünnepélyes „Veni sancte“ a plébánia templomban megtartatik, mely után az előadások kezdődnek. Az igazgatóság.

— **Délvidéki zsurnalisztika.** A „Torontalmegyei gazdasági egyesület“ értesítője utolsó számában e lap kilencz éven át volt derék szerkesztője Bartók Géza, kit tudvalevőleg a temesvári kereskedelmi és iparkamara másodtitkárává választottak meg, bucsút vesz olvasóitól. Bartók helyét Kikindai Béla, a torontalmegyei gazdasági egyesület jelenlegi titkára foglalja el.

— **Házasságok en gross.** Ugylátszik, a kis Perjámos községben elhatározta az ifúság, hogy hamarosan leházasodik. Ottani tudósítónk egész tömeg hymen-hirt közöl velünk az ottani társaságból. A perjámosi házasságok sorrendje a következő: Buding János tanító f. hó 14-én vezette Remholz Irma kisasszonyt oltár elé. Ugyanott esküszik örök hűséget özv. Kohn Cecília kisasszony Fischer Lipótkönyvelőnek. Jövő hó 9-én tartja esküvőjét Fischer Karolina kisasszony Steinbach Imre könyvelővel, végül f. hó 20-án vezeti oltár elé Blau Mihály perjámosi gabona-kereskedő Neumann Izabella kisasszonyt H. M. Vásárhelyen. Látnivaló tehát, hogy mégis jó dolog lehet a házasság, ha oly kis községben, mint Perjámos, egyszerre ily tömegesen lép föl.

— **Birtokváltások.** Két birtokváltásról is értesülünk, mely e megye területén végbement. A 3600 holdas kiszombori birtokot ugyanis Rónay Ernő és Jenő vették meg testvéreiktől, a törökkanizsai 2200 holdas Tallián-féle birtokot pedig Tallián Béla főispán vette meg anyjától és négy testvérétől.

— **Deficit a fogyasztási adóknál.** Pancsova városa nem kevesebb, mint 4624 frtnyi deficitel dolgozott az államtól kibérelt bor- és söritaladó, a bus- és cukorfogyasztási adó és kisárolagos aszesztalmerési jövedeknél. Az utolsó rendkívüli közgyűlés erre való tekintettel elhatározta, hogy felmond az államnak és csak akkor bérelt ki újból az 1895-96-ik évekre, ha olcsóbban kapja meg.

— **Szent István bál Melenczén.** A Russanda-fürdőben e hó 19-én megtartott bál nagyon jól sikerült. A borongós esős idő ugyan ártott, a mennyiben úgy Nagy Becskerekéről, mint Török-Becséről nem voltak jelen, kikre a bál érdekében számítottak, de a Melenczéhez közeli vidékről mégis eljöttek sokan s akik ott voltak, jól mulattak, kedélyesen szórakoztak és sokat táncoltak. — Beethoven Miklós gróf, mint főrendező, meglehet elégedve az est sikerével és buzditást nyerhetett ahhoz, hogy ily estékkel is ismertebbé, látogatottabbá tegye a szép parkkal bíró fürdőt. A vasóra alatt fölhangzott toastoktól tapasztalhatta, hogy mennyire népszerű a járásában, a min különben, ki ismeri a gróf urat senki csodálkozni nem fog. A bál előtt tűzijáték gyönyörködtette a közönséget és a bámulatára odacsődült falunépet. — Russanda-fürdő bizonyára még annyi magyar szót nem hallott, sem pedig oly tűzes csárdásokat nem látott, mint ez estén, amit jellemzésül bizonyára érdemes följegyezni.

Jelen voltak asszonyok: Czikatricsisz Istvánné özv. Loncaikné (Budapestről), Nedejkovics Györgyné, Papik Istvánné (Tordáról), Perics Jánosné (Kumánról), Predragovics Kristófné (Tarrasról), dr. Ronkovits Szilárdné, Ronkovits Szvetozárné (Aracsról), dr. Szász Istvánné (Kumánról), özv. Szigethy Lidia (Nagy-Becskerekéről), özv. Sztanisitsné (N. Becskerekéről), Theodorovits Dusánné, Trifunác Döméné, Vlaszkits Milánné (Karlovaról), özv. Vuits Alexandra (Nagy-Becskerekéről).

Leányok: Dimitrevis Donicza, Milosevits Vidoszava, Nedejkovics Néva, Papik Irén, (Tordáról), Rankovits Alexandra, Szigethy Lidia (N. Becskerekéről), Trifunác Mária, Vasváry Ilonka (Budapestről), Vlaszkits Mária (Karlovaról).

— **Helyettesítés.** Bartók Géza megválasztatván a temesvári kereskedelmi és iparkamarához segédtitkárrá, a torontalmegyei gazdasági egyesületnél viselt titkári állásáról lekö-

szönt s a titkári teendőik további ellátása céljából gróf Csekonics Endre a gazdasági egyesület elnöke Kikindai Béla okleveles gazdaságt helyettesítette a végleges betöltés idejéig.

— **Az ipartestület ünnepélye.** Pompás, szingazdag képen gyönyörködhetett, ki a helybeli ipartestület tegnapi népünnepé alkalmából a kaszinó termeibe, udvarába és kertjébe ellátogatott. Mintegy ezren lehettek, felnőttek és gyermekek, öregek, ifjak, leányok, fiúk, férfiak és nők, a társadalom minden rétegéből vegyes tarka-barkaságban, kik a gazdag program minden számát elejétől-végig élvezték, oly pompásan mulatva, hogy a tegnapi napra bizonyára igen soká, örömmel fognak visszaemlékezni. Az ünnepély délután 3 órakor vette kezdetét, a midőn az ipartestület tagjai a buzatéren sorakozva, zenekísérettel a kaszinó kertbe vonultak. Itt a katalinfalvi jól begyakorolt gyermekzenekar sétahangversenyt tartott. Ezt követte a gyermekek nagy öröme a verseny-zsákfutás, melyhez négyes csoportokban tizenkét versenyző bocsájtattott. Ugyanily rendezéssel folyt ezután a versenyfutás akadályllyal és anélkül, a mi az apróság hangos örömszaja közben egész 6 óráig eltartott. Közbenfolyt a labdadobás is, alkonyatfelé pedig egy elefánt jelent meg az ünnepségek színhelyén, olasz hajósárával és annak egész családjával, a jelen voltak közt óriási derűtséget keltvén. Pontban 8 órakor kürtszó jelzé a sorsolás kezdetét. Az öt palack pezsgő, a hordósör, a tál hideg felszelt, a nagy szegedi kenyér, mind meg annyi fényremény, hangos derűtség közt adattak át szerencsés nyerőjűeknek és lettek nyomban közprédává. Ezután kezdetét vette a pompás tűzijáték, 9 órakor pedig táncz, mely tűz- és cigányzene mellett virradtig folyt. Éjfélkor pompás virágokráttát sorsoltak ki, melynek irigyelt nyerője Kaufmann Gizi k. a. volt. — A jelenvolt nagyszámú hölgyközönség soraiban következő neveket sikerült följegyeznünk:

Szeghy Piroska, Fechtig Betti, Richard N., Mircs Mária, Szavolyán Teréz, Schopp Karolina, Mircs Julia, Jó Juliska, Bartl Szidónia, Moran Katicza, Albrecht Mária, Graszl Szidónia, Frank Mária, Plechl Ilona, Keksz Emilia, Péter Anna, Gyuricsin Mária, Ittinger Teréz, Csáby Ilona, Korényi Mária, Göschl Katicza, Schneider Anna, Liska Adrienna, Seehorach Mariska, Ketzner Gizela, Naek Emma, Reber Anna, Gerch Mária, Gaál Róza, Sohn Mária, Csáby Zsófia, Hoff Verona, Grandjean Laura, Stein Terézia, Virik Marcsa, Theisz Anna, Franzen Verona, Koch Katicza, Gaál Irma, Molnár Mariska, Tóth Jolán, Peiffer Karolin, Barth Elisabetha, Putnoki Emilia, Wiesinger Marcsa, Várady Ilona, Franzen Terézia, Kisziusky Katicza, Balogh Mária, Kovács Berta, Stankovits Zorka, Bartl Zsuzsanna, Tóth Stefánia, Liska Paulina, Adámko Emilia, Hegyi Mariska, Misziusky Julianna, Moran Marcsa, Stecher Elis, Stecher Matild, Tóth Viola, Schimala Anna, Schaffer Róza, Knap Anna, Cservenyanszky Mária, Várady Anna, Dormuth Emma, Kaufmann Gizi.

— **Állatdíjazások.** A torontalmegyei gazdasági egyesület, mint minden évben, úgy az idén is két állatdíjazást rendez és pedig: Zsombolyán és Franzfelden, mely két állatdíjazáson összesen 600 frt fog állami és egyesületi jutalom díj gyanánt kiosztatni.

— **Bucsujárás Topolyára.** Topolyai levelezőnk től a következő sorokat vesszük: Nagybaldogasszony napján közel 3000 bucsujáró kereste fel kis községünket. A bucsusok a szélrózsa minden irányából jöttek, hogy a templomban levő hies Mária kép előtt imájokat végezzik. Igen sajnós dolog, hogy a katolikus egyház ezen olyannyira látogatott bucsuhelyen még nem épített nagyobb templomot. A mostani templom, a mellett, hogy alig képes 100 embert befogadni, már dülöfélben van. Legujabban azt beszélük, hogy a helybeli nagybirtokos gróf Karácsonyi Aladárnak buzgólkodása folytán a környékbeli földesurak fognak közönségünkben egy díszes templomépítéshez hozzájárulni és az évről-évre nagybaldog bucsujárását előmozdítani.

— **A nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívjuk a Kovács Gedeon féle helybeli egyik legtekintélyesebb, a modern igények és minden lehető kívánalmaknak teljesen megfelelően berendezett confectio üzletre, mely nálunk e szakban elsőként vezetete be a legszolidabb kiszolgálás mellett a szabott árakat. Állandó gazdag raktára ezen üzlet a legújabb divatu női confectiók, kifogástalanul készített**

uri- és gyermekruhák, valamint nagy választékú bel- és külföldi gyártmányu mindentéle gypjuszöveteknek. Méretszerinti megrendések, nemkülönben egyenruházati szállítványok — úgy rendőrök, valamint tűzoltók és katonák részére — pontossággal foganatosíttatnak.

Táviratok.

Szent István ünnepe Budapesten.

Budapest, aug. 21. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Az államalapító első király nevenapját, Szent-István emlékeztét, hagyományos kegyelettel, a Szentjobb körülhordozással és ünnepi nagymisével ülte meg a főváros lakossága és a fővárosba sereglett vidékiek százezrei.

Hajnali négy órától kezdve a Mátyás-torony harangjai hirdették az ünnepség kezdetét. Pont hét órakor megindult a körmenet a királyi palota, szent-Zsigmond kápolnájából és a Szent-György téren, az uri- és Szent-Háromság utcán a Mátyás templomba vonult, hol a Szentjobb elhelyezése után Vaszary hercegprimás fényes segédlettel nagymisést celebrált. Ugy a misén, mint a körmeneten a fővárosban időző összes miniszterek, élükön Wekerle miniszterelnökkel, az összes hatóságok fejei, katonai és polgári notabilitások és beláthatlan embertömeg vett részt. Már napok óta azt rebesgették, hogy a nagymisést megelőző szokásos ünnepi beszédet a hercegprimás tartja és abban szenzációs nyilatkozatokat tesz, de a hiresztelés valótlanak bizonyult, a primás helyett Walter kanonok tartott szent beszédet.

A hercegprimás Budapesten.

Budapest, aug. 21. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Vaszary Kolozs hercegprimás a tegnapi nap folyamán meglátogatta Wekerle miniszterelnököt, ma reggel pedig a gyorsvonattal Esztergomba utazott.

Egy magyar főurnó halála.

Budapest, aug. 21. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Ischlből távirják, ott ma gróf Festetic Györgyné hirtelen meghalt.

Béke vagy háboru.

Budapest, aug. 21. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Győrből telegrafálják, Zelka püspök ő Felsége születésnapján nagy feltűnést keltő toasztot mondott. Az egyházpolitikai mozgalmakról beszélvén, azt állítja, hogy a királyt oly áramlatba sodroták, hogy nemcsak országga, de személye is veszélyben forog. Felköszöntőjét e szavakkal végzé: — Ő Felsége igen, vagy nem szavától függ leszen-e béke.

Nyilttér.*)

Egyéves önkéntesek

legelegszámban, legizlésteljesebben és olcsón felszereltetnek

Grünbaum Vilmos,

egyenruházati intézet
Nagy-Becskerek, Hunyady-utca.

(1) * Az e rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

Szerkesztői üzenetek.

Gil Blas. Ha Ön nem restel verset írni, miért restelli aláírni a nevét? Hígyje meg, egyik sem szegény. A mennyiben arra reflektál, hogy „Csolnakon“ cz. költeménye a „Torontál“-ban megjelenjen, sziveskedjék velünk nevét tudatni.

W. L. Ottomane és Ottomány nem jelent egyet, a mennyiben az előbbi, mint Ön bizonyára tudja, török pamlag, a másik pedig egy nagyobb község neve Bihar megyében.

Zs. 1. Legyen üdvözlöve. 2. Schlosser német történetíró már 1861. halt meg.

R. M. Tor.-Vásárhely. Az augusztusi v. közgyűlés napja még nincs kitűzve. Valószínűleg jövő hétfőn 27-én lesz. Lapunk úgy is közli néhány nappal előbb.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.
Helyettes szerkesztő: Kabos Bertalan.

